

EVROPSKA INDUSTRIJA I ENERGETSKE KOMPANIJE ŠALJU ISTU PORUKU BRISELU:

NEODRŽIV

TERET SUBVENCIJA ZELENE ENERGIJE

LONDON – „Suočeni smo sa sistemskim masakriranjem industrije“, poručio je EU komesar za industriju Antonio Tajani. On je za *The Daily Telegraph* konstatovao da je evropska opsesija za korišćenjem obnovljivih izvora energije podigla cene struje na - za industriju neodržive nivoe - pa Evropa sve teže može konkurisati američkoj revoluciji eksploatacije gasa iz škrljaca koja je oborila cene tog energenta u SAD za 80 posto. Tajani je konstatovao da je Evropi potrebna „nova energetska politika“. Moramo prestati da se zavaravamo i ne smemo žrtvovati evropsku industriju u ime klimatskih ciljeva koji nisu realni, niti se sprovode u svetu u celini“.

1

BRISSEL - Devet evropskih energetske kolosa poručili su 10. septembra Briselu da je njegova energetska politika ugrozila energetske bezbednost kontinenta i saopštili poslanicima Evropskog parlamenta predloge reforme tog sistema. Čelnici GDF Suez-a i Enija, Gerard Mestrallet i Paolo Scaroni su ispred grupe kompanija konstatovali i da se emisije ugljenika povećavaju, investicije ne događaju, a računi za gorivo rastu. Ukazuju da je ponajveći problem preterana, ekonomski neodrživa, podrška obnovljivim izvorima energije (OIE). Devet kompanija su protiv postavljanja novog cilja za OIE. Umesto toga predlažu realan cilj smanjenja emisija CO2. Mestrallet je ukazao da je 30.000 MW kapaciteta elektrana na gas zatvoreno, ili zamrznuto poslednjih godina u EU i zatražio od Brisela da stoga bez čekanja uvede sistem plaćanja kapaciteta. *The Financial Times*

STRAZBUR – Plenum Evropskog parlamenta usvojio je 10. septembra rezoluciju u kojoj “traži od zemalja članica da povećaju političku i finansijsku podršku Energetskoj zajednici i preduzmu dodatne mere za proširenje pravila unutrašnjeg (energetskog) tržišta u jugoistočnoj i istočnoj Evropi“. Parlament takođe ukazuje na zavisnost nekih zemalja članica od uvoza prirodnog gasa i nafte od jedne ne-EU države i na potrebu da one dizeverzifikuju pravce snabdevanja energijom. Rezolucija poziva i na razdvajanje od mehanizma indeksiranja cena prirodnog gasa za naftu i usvajanja fleksibilnijih alternativa, prenosi **portal** sekretarijata Energetske zajednice.

STRAZBUR - Evropski parlament je glasao u sredu za ciljni udeo za prvu generaciju biogoriva u ukupnoj potrošnji transportnog sektora u Evropi od 6% u 2020. godini, ustupajući tako pred strahovima da bi veće

2

mete mogle naškoditi klimatskoj politici i podići cene hrane. To je za procenat iznad 5% koliko je predložila Evropska komisija, a ispod postojećeg cilja 10% koliko je EU bila odredila u 2009. Potrošnja biogoriva prve generacije u EU je sada oko 5% odsto, a industrija ima instalirane kapacitete da dostigne planiranih 10%, pa će pojedini pogoni morati da budu zatvoreni. **Reuters**

MOSKVA – Ministarstvo energije Rusija pripremio je predlog koji treba da oslobodi izvoz utečjenog prirodnog gasa (LNG) i drugim kompanijama, osim Gasproma. **Reuters** prenosi da su Rosnjeft i Novatek pronašli kupce za svoj LNG, ali im je potrebna ova promena u zakonu da bi obezbedili finansiranje svojih novih projekata. Predlog ministarstva, koji je upućen na raspravu, ključan je kako za Novatekov projekat Yamal LNG, tako i projekat Sahalin LNG, koji Rosnjeft razvija sa Exxon Mobilom. Rusija ima samo jedan LNG pogon, na Dalekom istoku, iz projekta Sahalin 2 u vlasništvu Gasproma sa godišnjim proizvodnim kapacitetom od oko 10 miliona tona.

POSLOVI

SOFIJA - Bugarska vlada naručiće izradu još jedne studije o izvodljivosti projekta NE Belene i ako pokaže da bi nuklearka mogla biti isplativa, projekat će se realizovati kao jedna od mera za spas bugarskog energetskeg sektora, prenose 10. septembra sofijske **Novinite**. Ministar privrede i energetike Dragomir Stojnev (foto) je medijima takođe kazao da je odluka o budućnosti projekta u rukama Skupštine, jer je ona 2012. godine izglasala njegovo napuštanje, na predlog tadašnje vlade. S druge strane, bivši ministar za energetiku, Deljan Dobrev navodi da je taj projekat, skup oko 10 mlrd. dolara, ne samo neisplativ, nego i nepodnošljiv teret za Bugarsku, zbog čega je i prekinut.

BUKUREŠT - Potrošnja električne energije u Rumuniji opadaće za po 4 odsto godišnje do 2017., rekao je u sredu generalni direktor rumunskog prenosnog elektroenergetskog operatera Transelectrica Stefan Bukataru. Prema podacima te kompanije potrošnja struje u zemlji već je opala za 4,1% u prvom kvartalu ove godine u odnosu na isti period 2012. i trend se nastavlja. Bukataru je rekao da potrošnja tog energenta više ne prati trend BDP-a, što je posledica promene strukture potrošača u privredi, odnosno smanjenja broja kompanija u energetski intenzivnom sektoru. Takođe i sprovođenja evropskih direktiva štednje energije u industriji. **Rompres**

ATINA – Grčki snabdevač prirodnim gasom DEPA zatražio je od Gasproma sniženje izvoznih cena tog energenta za otprilike petinu, u skladu sa tarifama za njegove klijente iz zapadne Evrope, navode u grčkim industrijskim krugovima. **Reuters** iz tih izvora saznaje da dve kompanije već pregovaraju, a ako se do kraja godine ne pronađe dogovor, grčka strana bi mogla pokrenuti arbitražu. DEPA oko 60% gasa kupuje od Gasproma, što je lane iznosilo ukupno 2,3 milijarde kubika. Za 1.000 m³ plaća oko 470 dolara, ili 20% iznad prosečne cene za zapadno-evropske kupce, navode grčki izvori u tom sektoru.

KIJEV - Gasprom će povećati tranzit prirodnog gasa kroz Ukrajinu, rekao je novinarima u Kijevu tamošnji biznismen Dmitrij Firtaš, svojevremeno posrednik u tom poslu između ruske kompanije i ukrajinske strane. Prema njegovim rečima, to je postalo moguće zahvaljujući rešenju pitanja punjenja podzemnih skladišta gasa zemlje, kao i drugim kompromisnim rešenjima na koje je išao Kijev. Paralelno s dogovorima o punjenju skladišta, potrebno je odati priznanje Naftogasu Ukrajine jer je dogovorio da Gasprom obezbedi

4

veće isporuke, rekao je Firtaš. On je dodao da će dodatni obim tranzita gasa kroz Ukrajinu Rusija preusmeriti sa neke druge maršrute, preneo je **Finmarket.ru**. Firtaš smatra da je Naftogas na dobitku, ali da ni Gasprom nije na gubitku jer se Ukrajina obavezala da će tokom zime uzeti dodatni obim gasa na spot tržištu. Prema njegovom mišljenju, Ukrajina će zaraditi 10 odsto od ekstra transporta, što je dosta.

SOFIJA – CEZ Bulgaria je predložio bugarskom energetskom regulatoru DKEVR da podrži stvaranje jedinstvenog računa za sve potrošače električne energije na maloprodajnom tržištu te zemlje. Novi račun bi obezbedio veću transparentnost i bolje upoređivanje sa računima drugih snabdevača, navode iz ove, jedne od tri inostrane distributivne kompanije koje pokrivaju tržište Bugarske. **24 Chasa**

PRAG – Podrška EU klimatskoj i energetskej politici dodatno je urušena 13. septembra priključenjem Češke grupi zemalja članica koje su odlučile da skrešu subvencije obnovljivim izvorima energije na račun udvostručenja upotrebe fosilnih goriva. Poljska je nedavno saopštila odluku da se osloni na domaći ugalj, umesto skupe OIE; Španija je u julu ukinula subvencije sa solarnu energiju, dok je Britanski energetske regulator u avgustu zamrznuo subvencije za solarnu energiju do kraja godine. Češki senat je ubedljivo izglasao u petak odluku o eliminaciji subvencija za nove fotovoltaižne elektrane i smanjenje podrške drugim OIE, što će posle potpisa predsednika Miloša Zemana postati zakon. Objaišnjenje je isto kao i u

5

– OIE teret je doveo cene energije do nivoa da energetske intenzivne industrije gube konkurentnost na svetskom tržištu. Zakon takođe predviđa usmeravanje podrške države i poreskih obveznika centralizovanoj proizvodnji struje, (Potparol ČEZ: „Ovo je odluka u pravom smeru postepenog limitiranja podrške obnovljivoj energiji, što je deformisalo celokupno tržište“.) što je korak u direktnoj suprotnosti sa EU ciljevima. Iz kancelarije EU komesara za energiju je, međutim, poručeno da se Evropska komisija neće uplitati u nacionalne šeme podrške OIE... a veruje da su reforme potrebne. *Wall Street Journal*

ostalim EU zemljam

FRANKFURT – Ministar ekologije Donje Saksonije nazvao je “šizofrenim” nemački zaokret u oblasti obnovljivih izvora energije i favorizovanje proizvodnje struje iz termoelektrana na ugalj, na račun čistijeg prirodnog gasa. „Suočeni smo sa šizofrenom situacijom renesanse termoelektrana na lignot, dok efikasnije elektrane ne dobijaju priliku da uđu na tržište“, kazao je 11. septembra za *Der Spiegel* Stefan Wenzel, član opozicione Partije zelenih. Donja Saksonija, inače, ima najveći udeo u vetro-energetskim kapacitetima u Nemačkoj. Nemačke kompanije i fabrike emitovale su 452 miliona tona ugljendioksida prošle godine, najviše od 2008. uz zabaleženo korišćenje uglja kao pogonskog goriva u elektranama, pokazuju podaci *Bloomberga*. Proizvodnja električne energije iz TE na lignit, koji može emitovati tri puta više CO2 od gasnih elektrana, porasla je lane na 161 teravat-čas, najviše od 1990.

KOPENHAGEN - Najveća danska vetroelektrana Anholt (foto), puštena je u rad 12. septembra. Snaga tog offshore vetro-parka je 400 MW, a sastoji se od 111 Simensovih vetroturbina snage po 3,6 MW i rotora i visine 120 metara. Danska kompanija DONG Energy jedan je od suvlasnika elektrane, s udelom od 50%, dok ostatak drže dva penzionera fonda. Proizvodnja struje iz te elektrane biće dovoljna da zadovolji potrebe 400.000 domaćinstava, ili 4%

nacionalnih potreba. Vetroelektrana Anholt nalazi se na istočnoj obali Danske, a izgrađena je za svega 11 meseci, piše **EMP**.

6

REGION ENERGETSKE ZAJEDNICE

ZAGREB - Hrvatska elektroprivreda (HEP) će od 1. oktobra sniziti proizvodni deo cene električne energije za 10,7 posto, što će za 2,15 miliona domaćinstva značiti nižu ukupnu cenu struje od 6 do 7 posto, izjavio je u subotu za HRT predsednik Uprave HEP-a Tomislav Šerić (foto). Hrvatska energetska regulatorna

agencija (HERA) 13. septembra je donela novu Metodologiju za određivanje iznosa tarifnih stavki za opskrbu električnom energijom u okviru univerzalne usluge, posle čega je Uprava HEP-a odlučila da smanji cene za radnu energiju za sve kupce kategorije domaćinstvo koje snabdeva HEP Operator distribucionog sistema. Prema novoj metodologiji, cena električne energije se, uz proizvodnu komponentu, sastoji i od naknade za prenosnu i distribucionu mrežu, merne usluge, naknade za snabdevanje i naknade za potsticanje proizvodnje iz obnovljivih izvora energije. Nova Metodologija određuje način kojim snabdevač kupaca u okviru univerzalne usluge, *HEP Operator distribucionog sistema*, nabavlja električnu energiju, kao i postupak određivanja i promene iznosa tarifnih stavki. Metodologija obvezuje snabdevača da svakih šest meseci dostavlja dokumentaciju regulatoru, na osnovu čega će Agencija razmatrati eventualnu korekciju cena. **Lider.hr, SEEbiz**

BEČ – Sekretarijat Energetske zajednice (EnZ) objavio je 6. septembra studiju o primeni EU regulative u oblasti sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom za članice EnZ i Hrvatsku u kojoj se konstatuje da ni jedna

od tih zemalja ne ispunjava regulatorni „Kriterijum N-1“ (određuje sposobnost transportnog operatera da u slučaju gubitka jedne veze snabdevanja ne izazove preopterećenje alternativne). Studija predlaže rešenja za svaku od članica, pri čemu se za Srbiju navodi da N-1 kriterijum može biti ispunjen razvojem skladišnih sistema u okviru projekta Južni tok i gasovodne konekcije između Srbije i Bugarske u Dimitrovgradu. Ukoliko se Južni tok ne bi realizovao, tada bi alternativa bila povezivanje sa Hrvatskom i Bugarskom kod Dimitrovgrada, uz projekte skladištenja prirodnog gasa. www.energy.community.org

VENECIJA – Premijeri Italije, Slovenije i Hrvatske dogovorili su 12. septembra u Veneciji jačanje saradnje u energetske i infrastrukturnim projektima na severu Jadrana, što je domaćin sastanka, šef italijanske

vlade Enrico Letta pojasnio izjavivši novinarima da luke te tri države ne treba da konkurišu jedna drugoj. On i premijeri Alenka Bratušek i Zoran Milanović su se dogovorili da formiraju radnu grupu koja će se baviti ovim pitanjima. Dogovoreno je i da sledeći sastanak premijera bude dogodine u Sloveniji. Italija planira gradnju terminala za utečnjeni prirodni gas na severu Jadrana,

čemu se Slovenija protivi, ali o tome nije razgovarano na sastanku, kazala je Bratušek. **STA**

ZAGREB – Hrvatska je već ispunila kvote za solarne i vetro kapacitete do 2020. godine, pa prema Nacionalnom akcionom planu za OIE, u narednih šest godina fotonaponski sistemi ostaju na nivou od 52 MW, a vetroelektrane na 400 MW. Rast se predviđa za proizvodnju u hidroelektranama, i to za oko 15 odsto, odnosno za 373 MW, na ukupno 2.158 MW. Skroman rast predviđen je i u geotermalnim i elektranama na biomasu. „Taj plan je katastrofalan i nadam se da ga Vlada neće usvojiti, kaže Mirko Tunjić, direktor splitske firme EHN, koja je početkom godine u funkciju stavila prvu veliku vetroelektranu u trogirskom zaleđu i radi na novim projektima. On dodaje da je šokiran što se, posle pet godina investiranja milijardi kuna u ovaj sektor bez ikakvih subvencija i garancija države, sada najednom okreće ploča i poručuje da više nema prostora za projekte. Tek što su stvorene pretpostavke da konačno ima uslova za još više ulaganja i razvoja OIE, neko naprasno menja politiku. **Poslovni dnevnik**

ZAGREB – Pred zagrebački Županijski sud stigla je nova, šesta po redu, optužnica protiv bivšeg hrvatskog premijera Ive Sanadera koji se u ovom slučaju tereti da je oštetio Hrvatsku elektroprivredu (HEP) za 650 miliona kuna (oko 87 mil. evra), postičići tadašnjeg predsednika uprave HEP-a Ivana Mravka da šibeničkoj Tvornici lakih metala (TLM) i mostarskom Aluminijumu prodaje struju ispod tržišne cene. Sanader je prilikom ispšitivanja o ovom slučaju rekao da reč o "političkom progonu" jer je struja TLM-u i Aluminijumu prodavana na osnovu zakonitih odluka vlade. "Reč je o odlukama vlade i moje i svih prethodnih, pa čak i u vreme

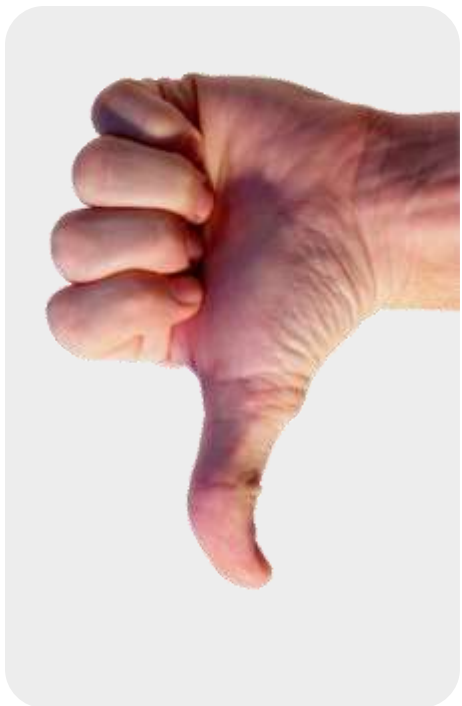
socijalističke Hrvatske, da se određenim privrednim subjektima pomaže", kazao je tada Sanader. **Hina**

BANJALUKA - Projekat koncesione izgradnje malih hidroelektrana na rijeci Bosni, procenjen na 250 miliona evra, koji je Vlada RS još pre šest godina dodelila norveškoj kompaniji Technor Energy, konačno bi mogao biti pomeren sa mrtve tačke. Projekat je zamrznut 2011. zbog neslaganja između većinskih i manjinskih akcionara Technor Energy, ali **Nezavisne novine** prenose 11. septembra da su oni međusobne nesuglasice nedavno rešili podelom dobijenih šest koncesionih lokacija na potezu od Doboja do Modriče. Na osnovu postignutog sporazuma manjinski akcionari norveške kompanije osnovali su firmu Technor Hydro 2, koja će preuzeti realizaciju tri od šest malih hidroelektrana (MHE) na Bosni.

SARAJEVO - Turska kompanija Yes Energy Systems želi da preuzme Naftne terminale FBiH (NTF) u Pločama na rok od 30 godina, ali uz čvrste garancije Vlade u Sarajevu (foto) da se zabrani uvoz naftnih proizvoda u FBiH brodskim prometom osim putem NTF-a, ekskluzivno saznaje 11. septembra **Dnevni avaz**. Predstavnici ove kompanije u vlasništvu Meliha Tahirolua, poslali su

početkom aprila i zvaničnu ponudu o preuzimanju terminala u Pločama. U pismu o namerama, Turci nude ulaganje od osam do deset miliona evra u obnovu skladišnih kapaciteta, cevovoda i operativnih sistema u Pločama.

BUDIMPEŠTA – MOL se neće odreći upravljačke kontrole nad Inom, kazao je Gyorgy Mosonyi, predsednik nadzornog odbora MOL-a, uoči pregovora te mađarske kompanije s hrvatskom Vladom. On je 13. septembra rekao za Reuters da MOL može razmotriti neke promene postojećeg deoničarskog ugovora o Inu, kao što je pravo veta i dogovoriti novu strategiju za rast Ine, i dodao da očekuje da se pregovori završe do kraja godine. Mosonyi je odbio da kaže da li bi MOL mogao prodati svoj udeo u Inu, ako pregovori s Hrvatskom ne uspeju, ali je kazao da MOL nije bio u pregovorima ni sa kakvim potencijalnim kupcima, pa ni s ruskim Rosnjeftom. Odbacujući stavove Zagreba o nedovoljnom ulaganju, Mosonyi je rekao da je MOL do sada uložio 3 milijarde evra u Inu, a 2009. međukompanijskim kreditom spasao kompaniju od bankrota. Mosonyi je potvrdio pisanje medija da je MOL bio spreman da tuži Hrvatsku i traži najmanje 2 milijarde kuna odštete zbog toga što Hrvatska nije preuzela gasno poslovanje, koje Inu nanosi gubitke, ili uvela tržišne cene gasa, što je dogovoreno 2009. godine. "Ubuduće nema više gubitaka i nadoknadite prošle gubitke. To je vrlo važna točka pregovora", kazao je Mosonyi.